SUOMEN ASIANAJAJALIITON LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE KOMISSION DIREKTIIVIEHDOTUKSESTA MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖJEN HARMONISOINNIKSI

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Asianajajaliiton asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa torstai 23.2.2017 klo 10:00 asiassa U 13/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (varhaisen vaiheen saneeraus ja toinen mahdollisuus). Lausuntonaan Asianajajaliitto esittää seuraavaa:

1 Yleisesti direktiiviehdotuksen tavoitteista

Direktiiviehdotuksen tavoittelemalle harmonisoinnille on tarvetta. Eri jäsenvaltioissa on merkittävästi erilaisia insolvenssilainsäädäntöjä eivätkä jäsenvaltiot muodosta markkinatoimijoiden näkökulmasta yhtenäistä markkina-aluetta.

Lainsäädännöllä voidaan ja on hyvä pyrkiä vaikuttamaan maksukyvyttömyyteen liittyvään epäonnistumisen leimaan, joka voi vaikeuttaa uuden yritystoiminnan aloittamista tai tervehdytetyn liiketoiminnan jatkamista asiaan. Lopulta asiassa on kuitenkin kyse kansalaisten asenteista, jotka usein unohtavat yrittäjäriskin kääntöpuolen.

Suomen yrityssaneerauslaki ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annettu laki sisältävät jo merkittäviltä osin direktiiviehdotukseen sisältyviä elementtejä. Ehdotuksessa on kuitenkin joukko Suomessa aiemmin tuntemattomia esityksiä, jotka vaativat merkittävästi uutta lainsäädäntöä.

2 Yksityiskohtaiset kommentit direktiiviehdotuksesta

2.1 "Absolute priority rule" (Artikla 2, alakohta 10)

"Absolute priority rule"-sääntö poikkeaa merkittäviltä osin Suomen yrityssaneerauslain lähtökohdista. Ehdotuksen mukaan saneerausohjelmaehdotusta vastustavalle velkojaryhmälle on tehtävä täysi maksu ennen kuin huonommalla etusijalla olevalle velkojaryhmälle voidaan tehdä mitään suorituksia tai kerryttää korkoa saneerausohjelman mukaisesti.

Käytännössä sääntö tarkoittaa, että vakuusvelkojat voivat pakottaa velallisen kohdistamaan täydet suoritukset tällaisille etuoikeutetuille velkojille ennen kuin etuoikeudettomat velkojat saavat mitään suorituksia.

2.2 Estopäätös (Artikla 6)

Asianajajaliitto kannattaa täytäntöönpanotoimien estopäätöksen käyttöönottoa. Velkajärjestely- ja rahoitusneuvottelujen rauhoittaminen on kaikkien osapuolten edun mukaista.

Direktiiviehdotuksessa kuvattu estopäätös ja siihen liittyvä prosessi kaipaavat kuitenkin vielä selkeyttämistä. Ehdotuksen tekstissä ei määritellä, miten estopäätöstä haetaan, mitä näyttöä sen tueksi on esitettävä ja mihin toimiin se kohdistuu sekä onko päätös julkinen. Velkojien oikeusturvan takaamiseksi tulee estopäätösten olla varsin lyhyitä kestoltaan.

2.3 Osakkeenomistajien oikeudet (Artikla 9)

Osakkeenomistajille ei ole tarpeen antaa äänestysoikeutta, ellei samalla muuteta yrityssaneerauslakia siten, että saneerausohjelmalla voidaan puuttua suoraan myös osakkeenomistajien oikeuksiin. Tällöin osakkeenomistajien äänestystulos tulisi voida katsoa yhtiöoikeudellisesti sitovaksi päätökseksi esimerkiksi menettelyssä, jossa velkojille annetaan saneerausohjelmaehdotuksessa oikeus vaihtaa saneeraussaatavansa yhtiön osakkeiksi (debt-to-equity).

2.4 Vastustavan velkojan oikeudet (Artikla 15, kohta 4, alakohta (b))

Asianajaliitto pitää mahdottomana ehdotusta, jonka mukaan tuomioistuin voisi myöntää valituksen johdosta rahallisia korvauksia ohjelmaehdotusta vastustaneille velkojille. Direktiiviehdotuksen esitys on outo, etenkin kun huomioidaan että ehdotuksen mukaan tällaisen korvauksen suorittajaksi voitaisiin määrätä velallisen sijaan myös ohjelmaehdotusta puoltaneet velkojat.

2.5 Väliaikaisen rahoituksen etusijan parantaminen (Artikla 16)

Yrityksen liiketoiminnan tervehdyttämiseen tähtäävä väliaikainen rahoitus tulisi voida asettaa vakuusvelkojien edelle ilman vakuusvelkojien suostumustakin. Suojan ulottaminen myös estopäätöksen aikaan nostetulle rahoitukselle olisi perusteltua.

2.6 Johdon vastuu (Artikla 18)

Ehdotetut yhtiön johdon vastuuta koskevat velvoitteet maksukyvyttömyyden uhatessa ovat laajat ja osin ristiriitaiset, ja voivat johtaa johdon kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin.

2.7 Yrittäjän lopullinen vapautuminen veloista konkurssin kautta (Artikla 20)

Asianajajaliitto pitää hyvänä ehdotusta, jonka mukaan yrittäjä voisi joissakin tilanteissa vapautua veloistaan suoraan konkurssimenettelyn johdosta eli että yrittäjän ei tarvitsisi erikseen hakeutua yksityishenkilön velkajärjestelyyn.

2.8 Tuomioistuinkäsittelyn keskittäminen

Asianajajaliitto puoltaa saneerausasioiden käsittelyn keskittämistä entistä harvempaan käräjäoikeuteen. Saneerausasioiden käsittely ei edellytä paikallisasiantuntemusta. Saneerausasiat käsitellään käytännössä kokonaan kirjallisessa menettelyssä kansliatyönä. Tuomioistuinten on varattava henkilökunnan kouluttamiseen ja asioiden muuhun käsittelyyn riittävät resurssit.

Helsingissä 22. helmikuuta 2017

Saila Suominen
Asianajaja, Helsinki